

Rechtskundig Weekblad

Verschijnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N^o 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

HET WERK VAN Dr J. J. VON SCHMID

In 1926 verscheen van de hand van Dr. J. J. von Schmid een lijvig boek, getiteld « Staatsrechtswetenschap en Sociologie ». (1) Dit werk vestigde onmiddellijk op hem de algemeene aandacht, niet alleen om de belangrijke innerlijke waarde van het boek, maar tevens om het nieuw standpunt, dat er op talentvolle en grondig-wetenschappelijke wijze in verdedigd werd. Het was de bedoeling van den schrijver de ontwikkeling van het staatsrecht te grondvesten op de gegevens der moderne sociologie. Dit was een poging, die in Nederland nog niet was ondernomen en die een volstrekt nieuw geluid deed klinken in de Nederlandsche wetenschap van het staatsrecht en de rechtstheorie.

Deze wetenschap was gedeeltelijk sterk dogmatisch, ofwel, voor zooverre ze los stond van religieuze dogmatiek, beïnvloed door de filosofie van Kant (later van het neo-Kantianisme). Hiertegen was een geweldige reactie ontstaan door het nooit genoeg te prijzen werk van Prof. Hugo Krabbe. Deze uitmuntende geleerde, steunende op de wijsgeerige leer van Prof. Heymans, bouwde een rechten staatswetenschap op psychologischen grondslag. Het was de leer der rechtssouvereiniteit, die den laatsten grond van het recht zoekt in de reactie van ons psychisch bewustzijn.

De leer der rechtssouvereiniteit heeft in Nederland een geweldigen invloed gehad en men mag zeggen, dat ze werkelijk de rechtstheorie der laatste jaren volledig beheerscht en dat zij de meest belangrijke theorie is, welke in Nederland het licht zag.

Naast de school van Prof. Krabbe, waarbij zich

(1) Dr J. J. von Schmid. Staatsrechtswetenschap en sociologie. Haarlem. Tjeenk Willink. 1926.

enkele van de meest vooraanstaande juristen van Nederland aangesloten hadden, heeft zich op sommigen terdege de invloed van Hans Kelsen doen gevoelen. De figuur van Krabbe is echter zoo groot, dat door een aanhanger van de leer van Kelsen, zooals Carp, zelfs beproefd wordt de theorie der rechtssouvereiniteit te verzoenen met de « reine rechtsleer », door te wijzen op zuiver logische elementen, die bij Krabbe achter de psychologische grondstelling verscholen zitten. (2)

Midden de hoogstaande discussie over deze grondslagen van recht en staat kwam het boek van Dr. von Schmid de aandacht vorderen voor het buitengewoon belang dat de sociologie bood voor de studie van het recht in het algemeen en van het staatsrecht in het bijzonder.

De sociologie is een wetenschap, die zich over het algemeen in Nederland niet in een geweldige belangstelling heeft mogen verheugen, zooals dit b.v. in Frankrijk en in de Angelsaksische landen het geval geweest is. Wel kan Nederland zich beroemen op een van de grootste namen, waarop de sociologische wetenschap fier kan zijn, namelijk Prof. Steinmetz, doch deze stond in Nederland eenigszins afgezonderd; het was vooral zijn faam als ethnoloog die verspreid was; zijn beteekenis voor de sociologie werd niet zooals het behoorde gewaardeerd. Wel bleef men in Nederland op de hoogte van hetgeen in het buitenland gepresteerd werd (3); wel

(2) J. H. Carp. Eer-herstel van de leer der rechtssouvereiniteit. Den Haag. 1928.

(3) Zie b. v. het werk van Mr H. L. A. Visser. De Psyche der menigte. Bijdrage tot de studie der collectief-psychologische verschijnselen. Haarlem. Tjeenk Willink. 1911, en De Collectieve Psyche in recht en staat. Haarlem. Tjeenk Willink. 1916.

werd de sociologische methode op bepaalde gebieden toegepast, zooals b.v. door Prof. Bonger voor de criminologie; een breed enthousiasme voor al het nieuwe, dat de sociologie kon brengen, deed zich niet voor en de mogelijkheid van het toepassen der sociologische methode bij de zoogenaamde geesteswetenschappen werd slechts beschouwd met zeer groot scepticisme.

Deze toestand verklaart onmiddellijk hoezeer het proefschrift van Dr. von Schmid de aandacht moest trekken, waar in dit werk thans op bepaalde wijze de sociologie als grondslag gelegd werd van het staatsrecht.

In zijn boek geeft Dr. von Schmid ons eerst en vooral een bondige uiteenzetting van de theoretische ontwikkeling der sociologie, waarin hij vooral de aandacht vestigt op het belang van de sociale psychologie, zooals deze door de Angelsaksische wetenschap, en vooral door Mac Dougall, is uitgewerkt geworden. In deze school wordt de sociologie opgevat als een moderne psychologisch-wijsgeerige methode, welke kan worden toegepast op alle wetenschappen, die met het sociale leven in betrekking staan. Om zulks te verwezenlijken voor de wetenschap van den staat, stelt schrijver eerst en vooral een sociologisch onderzoek in naar de verhouding tusschen collectiviteit en individu. Dit hoofdstuk heeft de zeer bijzondere verdiensie, dat het sociologisch onderzoek voortdurend gericht wordt op feiten uit het geschiedkundig gebeuren. Aldus verklaart von Schmid collectief-psychologisch de groepsvorming, het ontstaan en wezen van het leiderschap, de structuur van natie en staat. Hij toont aan hoe het groepsbegrip in onze moderne cultuur in het individu een relatieve beteekenis krijgt en hoe uit het sterk conservatisme van den groepsgeest het individualisme groeit; hoe, uitgaande van de collectiviteit, het individu gevonden wordt.

Deze hoogst belangrijke sociologische onderscheidingen worden dan door den schrijver toegepast op de voornaamste leerstellingen omtrent het recht en den staat. Eerst en vooral wordt onderzocht de illusie van de absolute waarde van het positieve recht, dan de tegenstelling ervan: de theorie van het gewoonterecht. De theorieën van Rousseau (volkssouvereiniteit), Stahl en de Savornin-Lohmann (Godssouvereiniteit) en van Laband en Jellinek (staatssouvereiniteit) worden dan verklaard en telkens beijvert von Schmid zich om de theoretische grondslagen van deze verschillende scholen te begripen uit de historische gebeurtenissen en de sociale toestanden, alsook uit de collectieve begrippen die zich in het bepaald tijdvak voordeden.

Dit uitgebreid onderzoek is een voortdurende confrontatie van de leidende gedachtestroomingen met de sociale en historische werkelijkheid; het is

een rijke overvloed van origineele vergelijkingen en tegenstellingen, die het bewijs brengen niet enkel van een ontzaglijke kennis, doch tevens van een alerscherpst ontledingsvermogen, waarbij telkens het verband tusschen de onderzochte stelling en de sociologische werkelijkheid op lumineuse wijze wordt verklaard.

Dezelfde methode wordt dan toegepast op de jongste pogingen op het gebied der rechts- en staatsleer, namelijk de theoriën van Duguit en Krabbe. Hier vooral is de uiteenzetting van schrijver buitengewoon spannend. Het werk van Krabbe wordt door hem beschouwd als een overgang van de natuurrechtelijk logisch-dogmatische methode naar een streven om theorie en werkelijkheid in het moderne staatsleven in overeenstemming te brengen, een overgang dus naar de sociologische beschouwingswijze. Het « rechtsbewustzijn » van Krabbe is een nog vaag omschreven begrip, dat echter bedoelt de sociaal-ethische kracht, welke in de natie leeft, te doen gelden. Het opent dus den weg naar een werkelijk sociologisch onderzoek, zonder zelf dezen weg reeds voldoende te zijn ingegaan. Bij Duguit nog meer dan bij Krabbe wordt het belang van den groepsgeest gevoeld, alhoewel ook deze schrijver niet volledig gekomen is tot de opvatting der hedendaagsche collectief-psychologische sociologie, al is het een buitengewoon belangrijke stap, welke in deze richting gedaan werd.

Als slot van deze beschouwingen erkent von Schmid in Nederland in het werk van Kranenburg een belangrijken vooruitgang, terwijl hij op verschillende plaatsen van zijn boek de zuiver formeele rechtsleer van Kelsen op stellige wijze verwerpt.

Dit uitstekend werk zal in de wereld der rechtstheorie een buitengewone verruiming van den horizon voor gevolg hebben. Het onvolledige en onhoudbare van zuiver dogmatische of enkel formalistische beschouwingen over recht en staat wordt door von Schmid op afdoende wijze aangetoond en de behandeling der vraagstukken uit de staats- en rechtsleer, bij middel van de sociologische beschouwingswijze, toont zich zoo rijk aan resultaten en zoo veelbelovend, dat ieder, die den inhoud van het boek in zich heeft opgenomen, hiervan een verfrischende en bevruchtende werking moet ondervinden.

* * *

In de zeer intense activiteit, welke Dr. von Schmid aan den dag legde sedert het verschijnen van zijn eerste groot werk, heeft hij op den door hem gelegden grondslag voortgebouwd en heeft hij op het driedubbel gebied van het staatsrecht, de rechtsphilosophie en de sociologie zijn aandacht besteed aan allerhande problemen, die in zijn proefschrift reeds aangeraakt waren.

Eerst en vooral dient er gewezen op zijn op-

zoekingen betreffende de geschiedenis van de groote staatstheoriën.

Bij de representatieve denkers over recht en staat wordt meestal hunne leer enkel op zich zelf beschouwd, als een rationeele constructie, volledig buiten alle verband met tijdelijke en reitelijke omstandigheden. Von Schmid wil deze theorieën plaatsen in den tijd waarin ze gedacht en beleefd werden, de menigvuldige stroomingen welke op dit denken invloed hebben gehad onderzoeken en op deze wijze doordringen tot zijn ware beteekenis. Dit doel streefde hij na in een reeks studiën, die verschenen in meerdere Nederlandsche juridische tijdschriften.

Over Spinoza verscheen reeds eene verhandeling in 1927. (4) Wanneer in 1932 de Nederlandsche Kantgesellschaft Spinoza herdacht en enkele van de meest vooraanstaande wijsgeeren uit Nederland uitnoodigde om een serie verhandelingen te schrijven over de verschillende facetten van dezen zoo rijken en veelzijdigen geest, werd aan Dr. von Schmid opgedragen een uiteenzetting te geven van « Spinoza als staats- en rechtsphilosoof » (5). Zijn bijdrage is eene merkwaardige synthese van het staatkundig denken van dezen wijsgeer, die zoozeer in de staatkundige ordening het belang had afgewogen van de rationeele en tevens van de irrationeele elementen die zich in den mensch voordoen, waardoor Spinoza ook voor dezen tijd een zoo belangrijke beteekenis heeft. Over denzelfden filosoof schreef Dr. von Schmid nog onlangs in 1935 een merkwaardige studie, verschenen in dit tijdschrift, « De gedachte der verdraagzaamheid in Spinoza's leer » (6), waarin de opvatting van Spinoza wordt in het licht gesteld betreffende de rol van de rede ten aanzien van de menschelijke hartstochten en de natuurlijke werkelijkheid, hoe de redelijke geest de irrationeele elementen in hun onredelijkheid zal moeten erkennen zonder in hen te mogen berusten, waaruit dan de belangrijke conclusie der noodzakelijkheid van de verdraagzaamheid volgt, zooals ze in het werk van Spinoza wordt vooropgesteld.

In 1927 werd ook door von Schmid een studie gepubliceerd over de staatstheorie van Thomas Hobbes (7) en in 1929 over de staatsleer van Sir Robert Filmer (8), en in hetzelfde jaar verscheen van zijn hand een verhandeling over John Milton

als staatsleeraar (9). Zooals te verwachten was na het proefschrift van Dr. von Schmid, onderzoekt hij in deze studies telkens de theorie van de schrijvers, welke hij bestudeert, in het licht van de historische realiteit en keurt hij critisch hun werk van uit een sociologisch en collectief-psychologisch standpunt, waardoor zoo dikwijls misverstanden uit den weg geruimd worden en heldere verklaringen worden verstrekt aangaande stellingen, die vreemd of duister schenen.

Dit is vooral het geval geweest voor J. J. Rousseau, den schrijver waarover zoo buitengewoon veel tegenstrijdige meeningen werden vooruitgezet.

Na eene grondige studie van de uitgebreide Rousseau-literatuur, publiceerde Dr. von Schmid in 1934 zijn verhandeling over « De sociale wijsbegeerte van Rousseau » (10), waarin hij aantoonst hoe verkeerd het is zich te laten beïnvloeden door de onlogische tegenstrijdigheden, die voorkomen in het natuurrechtelijk deel van Rousseau's werk, hoe de leer van de « volonté générale » geplaatst in den tijd van den schrijver, volkomen begrijpelijk was voor 't kleine gebied van Genève, waarvoor de schrijver deze leer had uitgedacht, en hoe in onzen tijd de collectieve psychologie ons het sociaal verschijnsel van den « algemeenen wil » duidelijk maakt en ons doet inzien, welke buitengewone beteekenis Rousseau heeft, hij, die een van de allereersten de aandacht gevestigd heeft op het belang der geestelijke banden van het maatschappelijk leven in zoverre ze inwerken op de zedelijke en politieke werkelijkheid.

Uit al deze voorafgaandelijke onderzoekingen is het boek gegroeid « Groote Denkers over Recht en Staat » (11), dat door Dr. von Schmid in 1934 werd uitgegeven. Het behandelt alle belangrijke staatkundige leerstellingen, vanaf de oudheid tot aan Kant. In den beperkten omvang van een 250-bladzijden krijgen wij een overzicht van de groote staatstheorieën tegelijkertijd zoo klaar en zoo grondig, dat men in de vreemde talen tevergeefs een gelijkaardig werk zoekt. In de Nederlandsche wetenschappelijke literatuur bestond een dergelijk boek niet. Prof. Krabbe had wel vóór enkele jaren zijn « Kritische Darstellung der Staatslehre » uitgegeven, dat een zeer verdienstelijk werk dient genoemd te worden, doch waarin niet gevonden wordt wat de schrijver beloofde, een kritische uiteenzetting der staatstheorieën van uit het standpunt der rechtssouvereiniteit. In het werkje van von Schmid daarentegen wordt geen oogenblik de sociologische

(4) Benedictus de Spinoza (Nederlandsch juristenblad. 1927).

(5) Spinoza als Staats- en rechtsphilosoof in « Spinoza », gezamenlijke redevoeringen gehouden bij de Spinoza-herdenking door de afdeling van de Kant-Gesellschaft. (Haarlem. De erven F. Bohn. 1933).

(6) Rechtskundig Weekblad, 1934-35. Kol. 777.

(7) De Staatstheorie van Thomas Hobbes. (Mensch en Maatschappij, 1927, blz. 84).

(8) De Staatsleer van Sir Robert Filmer (Vragen van den dag, 1929).

(9) John Milton als Staatsleeraar (Rechtsgeleerd Magazijn, 1929).

(10) De sociale wijsbegeerte van Rousseau (Rechtskundig Tijdschrift voor België, 1934).

(11) Groote denkers over recht en Staat. Haarlem. Erven F. Bohn. 1934.

methode, die als uitgangspunt gekozen werd, verlaten en in elk hoofdstuk ziet men den schrijver zijn onderzoek doorzetten aan de hand van de gegevens der collectieve psychologie, die eischt dat er innig verband gelegd worde tusschen de bestudeerde theorieën en de werkelijkheid van den tijd. Zulks wordt op merkwaardige wijze verwezenlijkt door von Schmid, zoo voor de oudheid als voor de middeleeuwen en vooral voor de zoo belangrijke renaissance-figures als Machiavelli, de Utopisten en de Monarchomachen; voor de groote 17e eeuwers Grotius, Hobbes en Spinoza en niet het minst voor Rousseau, Montesquieu en Kant.

Dit werk is daarbij door zijn beknoptheid en zijn degelijkheid een ideaal vade-mecum voor de studenten in rechts- en staatswetenschappen. Doch het is veel meer dan dat! Het is een buitengewoon waardevolle persoonlijke bijdrage tot de staats- en rechtstheorie, omdat heel de geschiedenis van de wetenschappelijke staatsleer er van uit een eigen en over het algemeen volstrekt nieuw standpunt wordt belicht.

* * *

De bijdrage van Dr. von Schmid tot de studie van het positief Nederlandsch staatsrecht zal ons hier minder bezighouden, alhoewel op dit gebied de verhandeling dient vermeld te worden, welke hij liet verschijnen in het Nederlandsch Juristenblad: « Een Eeuw Staatsrecht » (12), waarin de verschillende groote schrijvers en leeraars van het publiek recht in Nederland worden bestudeerd.

Het is vooral op het gebied van de rechtsphilosophie en de sociologie dat von Schmid in de laatste jaren uiterst belangrijk werk heeft voortgebracht. Hier dient in de allereerste plaats vermeld te worden zijn studie over « De rechtsgedachte van de historische school » (13), die een preadvies vormt voor de jaarlijksche vergadering van 1932 der bekende Nederlandsche Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts. Deze verhandeling is een meesterstukje wat betreft de toepassing der moderne sociologische methode, op een van de bijzonderste verschijnselen, welke zich hebben voorgedaan in de juridische evolutie, namelijk de rechtsgedachte van de historische school. De invloed van het zuiver rationalisme op de rechtswereld wordt geschetst in breede lijnen en toegelicht met treffende feiten uit de historie, terwijl de tegenstelling van dit rationalisme tegenover de historische rechtsgedachte gezien wordt tegelijkertijd als een tegenstelling van rede en historie, van

Fransche en Duitsche psychologie, van immanent en transcendent denken, van kennistheorie en metaphysica.

Tegenover het *formeele* van de rationalistische juridische school geeft de historische rechtsgedachte ons den *inhoud* van de rechtsinstellingen der menschelijke samenleving en wanneer een wijsgeerige school, zooals de Nieuw-Kantiaansche tegenover deze theorie opwerpt, dat men slechts een inhoud van rechtsregelen kan denken wanneer men voorafgaandelijk volstrekt logische zekerheid bezit over de beteekenis van het begrip recht zelf, geeft dit aan von Schmid aanleiding om scherp stelling te nemen tegenover de formalistische school, die in geen enkel verband staat met de praktijk van het leven van staat en recht en aan te toonen hoe noodzakelijk het is, dat de rechtsphilosophie iets meer zou zijn dan « enkel denken over eigen vormen van denken ».

Uiterst origineel is dan in dit werk de uiteenzetting van de rechtsgedachte der historische school, die herleid wordt tot enkele van de meest brandende kern-vraagstukken der hedendaagsche sociologie.

Deze gedachtengang moest natuurlijk Dr. von Schmid er toe brengen zich uit te spreken over de leer van Kelsen, die zulken geweldigen invloed op de rechtsphilosophie heeft uitgeoefend en die zoo volledig alle beschouwingen betreffende den inhoud van het recht en alle elementen van historischen of sociologischen aard als « meta-juridisch » uit de wetenschap van het recht wil uitschakelen. Die stellingname tegenover Kelsen geschiedde in een diep doordachte studie, die verscheen in het tijdschrift « Mensch en Maatschappij » en als titel droeg: « Rechts-sociologie en Rechtsphilosophie ». Tegenover het betoog van Kelsen, die er zich vooral om beijvert zijn reine rechtsleer volkomen onafhankelijk te stellen niet enkel van alle politieke stroomingen in staat en maatschappij, maar tevens van alle hoe genaamde sociologische beschouwing, heeft von Schmid op zijn beurt de leer van Kelsen getoetst aan de sociologische beschouwingswijze en heeft hij de gronden gezocht, waarin het denken van Kelsen zijn diepere wortels heeft geschoten, namelijk de sterke invloed van de Kantiaansche wijsbegeerte in Duitschland en, niet het minst de historische omstandigheden in het Duitschland van het midden der 19e eeuw, waardoor, in dit land, waar de geestelijke vrijheid minder geduld of in elk geval minder gewaardeerd werd, de geest zich een vrij terrein zocht in de beoefening der zuiver logische bespiegeling. Dit was aanleiding tot het ontstaan van de school van het logiceeren in het recht, waarvan de leer door Kelsen tot de uiterste consequenties doorgevoerd werd.

Een ontleding van de laatste geschriften van Kel-

(12) Een eeuw Staatsrecht. (Nederlandsche Juristenblad. 1935.)

(13) De Rechtsgedachte van de historische school. (Handelingen van de Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts. 1932.)

sen en namelijk van zijn werk « Die philosophischen Grundlagen der Naturrechtslehre und des Rechtspositivismus » brengt von Schmid er toe scherpzinnig aan te toonen hoe voor Kelsen zelt zijn methodisch standpunt op den duur onhoudbaar blijkt en hoe uit zijn laatste geschriften duidelijk kan worden afgeleid, dat hijzelf de zoozeer gehekeldde sociologische methode dichterbij treedt.

Er valt in het denken van Dr. von Schmid een zeer natuurlijk lijn te volgen. Na zijn kritische uiteenzetting tegenover Kelsen, acht hij het noodzakelijk zijn eigen opvatting mede te deelen over het juiste begrip van het recht, wat hij zeer juist noemt: de meest principieele vraag van het rechtswijsgeerig denken. Dit is het voorwerp van een uiteenzetting, die gepubliceerd werd in 1934 onder den titel « Het Rechtsbegrip » (14). De schrijver toont er zich een hardnekkig tegenstander van diegenen, die een onverzoenlijke scheiding willen handhaven tusschen de wereld van het « zijn » en deze van het « sollen ». In zijn diepste wezen is het recht geen norm, maar een toestand, een toestand van harmonie tusschen de maatschappij en haar leden, waarbij de normen slechts reactiemiddelen zijn om tot herstel te dienen. De maatschappelijke werkelijkheid dus dient het uitgangspunt te zijn van het rechtswijsgeerig denken en niet de normen zelf, daar dit laatste er ons toe brengt ofwel eeuwig te zoeken naar den positieven inhoud van een chimerisch natuurrecht, ofwel, in tegenwoordigheid van den steeds wisselenden inhoud van de wetteksten, ons uitsluitend te bepalen tot hun formeel karakter.

Het lijdt geen twijfel, dat deze verschillende verhandelingen slechts de voorbereidende werkzaamheden zijn van een uitgebreider werk over de rechtsphilosophie, dat we van Dr. von Schmid mogen verwachten en dat stellig een bepalend document zal zijn in het denken van dezen tijd over de vraagstukken der rechtsphilosophie.

* * *

Eindelijk dient er nog gewezen te worden op het werk door Dr. von Schmid gepresteerd op het gebied der sociologie. Hooger vermelde ik reeds het uitstekend overzicht van de moderne sociologie dat Dr. von Schmid ons gaf in de eerste hoofdstukken van zijn proefschrift « Staatsrechtwetenschap en Sociologie ». In de inaugurale oratie (15), welke hij uitsprak in het jaar 1933 bij zijn aanstelling als privaat-docent aan de Universiteit te Leiden, handelde hij over de sociologische beschouwingswijze in algemeenen zin. Na de uiteenzetting van enkele hoogtepunten in de evolutie van het sociologisch

denken wijst Dr. von Schmid op de beteekenis van de sociologische beschouwingswijze voor onzen tijd. Hij beschrijft de verhouding tusschen de rede en het sociaal geestelijk a priori, dat zich als voorwaarde voor het verblijf in het sociale milieu voordoet in ons hedendaagsch maatschappelijk leven, en schetst met breede lijnen de grootsche taak, welke aan de sociologie in deze tijden gesteld is: « zij zal ons namelijk het sociale leven in vollen omvang bewust moeten maken van denken en gebeuren, de eenheid der sociale wetenschappen moeten bewaren en de takken van wetenschap bevruchtend op elkaar laten inwerken. » Zulks vereischt voor ieder een « sociale gezindheid » en een persoonlijke geestelijke zelfstandigheid en toont ons welke hoogstaande en edele taak Dr. von Schmid voor de sociologische beschouwingswijze wil weggelegd zien.

Dezelfde ideeën werden nog op meer breedvoelige wijze ontwikkeld in een diepgaande studie over de « ontwikkeling van het probleem van de verhouding van mensch en maatschappij in de sociologie, die eerst op het einde van het vorige jaar werd gepubliceerd. (16) Deze verhandeling kan beschouwd worden als een soort synthese van het sociologisch denken van den schrijver, waarin hij door sociologische analyse de tegenstelling tusschen individu en maatschappij volledig overbrugt en waarin hij voorspelt, dat de nieuwe sociale wijsbegeerte, zooals hij die opvat, noodzakelijkerwijze de geestelijke verhoudingen in de maatschappij dusdanig zal veranderen, dat men heden ten dage zelfs niet kan vermoeden welke geweldige resultaten hieruit zullen voortspruiten voor de ontwikkeling van onze beschaving.

Buiten deze werken van meer zuiver theoretischen aard hield von Schmid zich ook bezig met verschillende praktische sociologische vraagstukken. Hierbij dient vermeld zijn belangrijke studie over « den oorlog als sociaal verschijnsel ». (17) Deze over « Het Antisemitisme als cultuurverschijnsel » (18), die verscheen in de « Gids », waarin hij de sociologische oorzaken van het fenomeen van het antisemitisme blootlegt en wijst op de middelen om door sociologisch denken dit verschijnsel te overwinnen. Ook dient nog vermeld zijn artikel over de « Hobo » (19), het zoo eigenaardig fenomeen dat zich alleen voordoet in de Amerikaansche grootsteden waar de Hobo's, de zwervende daklozen die nochtans toch

(14) Het Rechtsbegrip. Algemeen Nederlandsch Tijdschrift voor Wijsbegeerte en psychologie. 1934. blz.

(15) De sociologische beschouwingswijze. Haarlem. Erven F. Bohn. 1933.

(16) De ontwikkeling van het probleem van de verhouding van mensch en maatschappij in de sociologie. (Tijdschrift voor Economie en Sociologie. 1935. blz. 202.)

(17) De oorlog als sociaal verschijnsel (Mensch en Maatschappij. 1930. blz. 305.)

(18) Het anti-semitisme als cultuurverschijnsel (De Gids. 1933. blz. 201.)

(19) De Hobo (Mensch en Maatschappij. 1934. blz. 349.)

met werken hun brood verdienen en die een reeks allereigenaardigste karakteristieken vertoonen, de laatste vertegenwoordigers zijn van de pioniers, die eens Amerika gemaakt hebben.

Dergelijke sociologische studies van de onmiddellijke werkelijkheid liggen heelemaal in de lijn van de wetenschappelijke belangstelling van von Schmid die er zich op toelegt zijn geestelijk werk steeds in onmiddellijk contact met de realiteit te houden.

* * *

Het werk van Dr. von Schmid, dat hierboven slechts met enkele algemeene aanduidingen werd geschetst, is reeds ontzaglijk. De auteur is pas 40 jaar oud en de thans reeds gepresterde arbeid staat er borg voor dat van hem nog buitengewoon veel mog verwacht worden. Hij heeft een standpunt ingenomen in het wetenschappelijk denken dat hem niet enkel in Nederland maar ook in ons land een zeer vooraanstaande plaats verzekert. Zijn verdiensten werden reeds in ruime mate erkend. Hij werd benoemd tot privaatsdocent aan de Universiteit te

Leiden en hij oefende gedurende verschillende jaren het ambt uit van secretaris van de Nederlandsche Vereeniging voor Wijsbegeerte des Rechts. Hij hield spreekbeurten op verschillende internationale congressen en laatst nog, het vorig jaar, op het internationaal congres van sociologie te Brussel. Hij werd uitgenodigd om lessen te geven aan de universiteiten te Londen, te Gent en te Brussel.

Dr. von Schmid is een der Nederlandsche geleerden, die een sterke belangstelling koesteren voor de jonge Vlaamsche wetenschappelijke cultuur en hij heeft bij de Vlaamsche intellectueelen verschillende trouwe vrienden. Hij werkte reeds mede aan het « Rechtskundig Tijdschrift voor België » en ook het « Rechtskundig Weekblad » kon reeds meerdere malen interessante opstellen van zijn hand publiceeren.

Naast de hooge waarde van zijn werk nopen ook deze laatste omstandigheden mij, even de aandacht te vestigen op den rijken wetenschappelijken schat die zijn denken ons reeds heeft bezorgd.

René VICTOR.

BIBLIOGRAPHIE VAN Dr. J. J. VON SCHMID

A. BOEKEN :

Staatsrechtswetenschap en sociologie. Haarlem. Tjeenk Willink. 1926.

Groote denkers over recht en staat. Haarlem. Erven Bohn. 1934.

B. VERHANDELINGEN :

Analogische toepassing van de strafwet (Weekblad van het Recht, 1922).

Nood breekt wet. (Weekblad van het recht, 1923).

Het eerste vonnis van het permanente Hof van Internationale Justitie (Onze Eeuw, 1924).

Dogmatiek, Historie en Administratieve rechtspraak (Weekblad van het Recht, 1925).

De tweejaarlijksche begrooting. (Weekblad van het Recht, 1926).

Psychologie des races primitives comme moyen de comprendre les races civilisées. (Institut international d'anthropologie, IIIe session. Amsterdam, 1927).

Benedictus de Spinoza. (Nederlandsch Juristenblad, 1927).

De staatstheorie van Thomas Hobbes. (Mensch en Maatschappij, 1927).

Moderne Strafrechtswetenschap. (Weekblad van het Recht, 1927).

De oorsprong van het formeele en materiele wetsbegrip. (Weekblad van het Recht, 1927).

De Fascistische Staatstheorie. (Weekblad van het Recht, 1928).

John Milton als Staatsleeraar. (Rechtsgeleerde Magazijn 1929).

De Staatsleer van sir Robert Filmer. (Vragen van den Dag, 1929).

Staatsleer. (Weekblad van het Recht, 1930).

Rechts sociologie en Rechtsphilosophie. (Mensch en Maatschappij, 1930).

De oorlog als sociaal verschijnsel. (Mensch en Maatschappij, 1930).

De Rechtsgedachte van de Historische School. (Mensch en Maatschappij, 1932).

Spinoza als Staats- en Rechtsphilosoof. (Uit het herdenkingsboek « Spinoza », 1932).

De sociologische beschouwingwijze. (Inaugurale rede Universiteit Leiden, 1933).

Maatschappelijke Vooruitgang. Inleiding college (Leidsch Universiteitsblad, 1933).

Antisemitisme als cultuurverschijnsel. (Gids 1933).

Het Rechtsbegrip. (Alg. Ned. Tijdschrift voor Wijsbegeerte, 1934).

De ontwikkeling van de rechtspraak aangaande de onrechtmatige overheidsdaad. (Rechtskundig Weekblad, Antwerpen, 1933-34, blz. 513 en 585).

De Sociale Wijsbegeerte van Rousseau. (Rechtskundig Tijdschrift voor België) (Colleges Aug. 1934, te Gent).

De Hobo. (Mensch en Maatschappij, 1934).

De Revolutiegedachte in de Thomistische wijsbegeerte. (Nederlandsch Juristenblad, 1935).

De Gedachte der verdraagzaamheid in Spinoza's leer. (Rechtskundig Weekblad, 1935).

Een Eeuw Staatsrecht. (Nederlandsch Juristenblad, 1935).

De huidige crisis der rede in de wijsbegeerte. (Alg. Nederl. Tijdschrift voor Wijsbegeerte, 1935).

De ontwikkeling van het probleem van de verhouding van mensch en maatschappij in de sociologie. (Tijdschrift voor Economie en Sociologie, 1935).

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 15 Februari 1936.

Voorzitter : Mr de Lichtervelde.
Raadsheeren : Mrs Dujardin en Delandtsheer.
Advocaat-generaal : Mr Van Durme.
Pleiter : Mr Percy.

ADVOKAAT. — DRAGEN VAN TITEL. — NIET INGESCHREVEN. — VOEREN VAN DEN TITEL «NEDERLANDSCH ADVOKAAT». — NIET STRAFBAAR.

Het voeren van den titel «Nederlandsch advokaat» is niet strafbaar wanneer deze titel regelmatig werd verworven.

O. M. t/ H.

Beticht van te Antwerpen, zelfde kanton, in 1935 voor 10 Juni den titel van advokaat gevoerd te hebben, wanneer hij, noch op de tabel der orde noch op een lijst van stagedoener ingeschreven was of door de overheid belast met het toezicht op de balie niet gemachtigd was tot het voeren van dien titel ;

Gezien het beroep, ingediend op 9 Januari 1936 door het Openbaar Ministerie tegen het vonnis uitgesproken door drie rechters den 30 December 1935 door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Antwerpen dewelke rechtdoende in boetstraffelijke zaken, het feit niet wederhoudt, betichte vrijspreekt en buiten zaak stelt zonder kosten ;

Gehoord het verslag gedaan door den heer Voorzitter ;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch ;

Gehoord de betichte in zijne middelen van verdediging ontwikkeld door Meester Percy, advokaat ;

Aangezien door het onderzoek bewezen is dat hij enkel den titel van «Nederlandsche advokaat» heeft aangenomen, hetgeen hij het recht had te doen daar hij regelmatig ingeschreven is bij de arrondissementsrechtbank te Breda.

Aangezien hij niet vervolgd wordt om het beroep van advokaat uitgeoefend te hebben en diensvolgens het niet dient na te gaan of hij raadplegingen zou gegeven hebben.

Om deze beweegredenen :

Het Hof, gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald alsook art. 211 van het strafvorderingswetboek aangeduid ter zitting door den heer Voorzitter ;

Bevestigt het bestreden vonnis.

Dit vonnis bekrachtigt het hieronder staande vonnis van de

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 30 December 1935.

Voorzitter : Mr De Baer.
Rechters : Mrs Schilling en R. Lepaige.
Op. Min. : Mr Van Hille.
Pleiter : Mr Percy.

Beticht van te Antwerpen, kanton Antwerpen, in 1935, vóór 10 Juni, den titel van advokaat gevoerd te hebben, wanneer hij op de Tabel der Orde of op eene lijst der stagedoeners niet ingeschreven was, of door de overheid belast met het toezicht op de balie, niet gemachtigd was tot het voeren van dien titel.

Gezien de stukken van het onderzoek ;

Gehoord de verklaring van de getuige ;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch ;

Aangezien betichte niet den titel van advokaat doch wel van «Hollandsche advokaat» gevoerd heeft ; dat hij de bedoeling niet heeft gehad het beroep van advokaat uit te oefenen in den zin van de Belgische wet, maar dat het klaarblijkelijk vast staat dat hij enkel raadplegingen wou geven over de Hollandsche wetten of over zaken die in Holland voor de Rechtbanken moeten gepleit worden ;

Aangezien het monopolie door de wet voorzien ten voordeele der Belgische balie beperkt is tot de raadplegingen over de Nationale Wetten en tot het pleiten voor de nationale rechtbanken ; dat het niet dient uitgestrekt te worden tot raadplegingen over de wetten, gebruiken of rechtspleging van vreemde landen ; dat niets een vreemde rechtsgeleerde belet zijn verblijf in ons land te nemen en over de wetten van zijn eigen land raadplegingen te geven, wanneer deze zijne hoedanigheid van rechtsgeleerde in eene vreemde wet duidelijk aangeeft en dat het zonder twijfel vaststaat dat hij van goede trouw is en dat hij het inzicht niet gehad heeft om eene valsche hoedanigheid te nemen.

Gezien de bepaling van de

Om deze beweegredenen :

Rechtdoende bij wederspraak ;

Spreekt de Rechtbank den betichte vrij en stelt hem buiten zaak zonder kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE YPER

5 Februari 1936.

Voorzitter : M. Matton.
Rechters : HH. Van de Vliedt en Berghman.
Pleiters : Mrs Delobel en Verstraete.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING. — VRAAG TOT VERLEENEN VAN TERMIJNEN BIJ ZELFSTANDIGE EISCH. — ART. 122 W. V. B. R. — GEEN OPENBARE ORDE. — NIET ONTVANKELIJKHEID. — EXCEPTIE OP TE WERPEN IN LIMINE LITIS.

Art. 122 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verplicht de Rechtbank de gevraagde ter-

mijnen van betaling toe te staan met het vonnis zelf dat beslist over de betwisting. Deze bepaling dewelke steunt op het gezag van het rechterlijk gewijsde in burgerlijke zaken, is, lijk dit laatste zelf, niet van openbare orde.

De exceptie van niet ontvankelijkheid, gesteund op dit artikel tegen een zelfstandigen eisch die er enkel toe strekt termijnen van betaling te bekomen, moet derhalve in limine litis worden opgeworpen.

Denorme t/ Denorme.

Aangezien de eisch strekt tot het hooren zeggen voor recht dat de eischer de som van 13.237 frank, de interesten en de gedingskosten, waartoe hij veroordeeld werd bij vonnis dezer Rechtbank, wijzende in handelszaken op 9 October 1935, zal mogen betalen door middel van maandelijksche afkortingen van 300 frank;

Aangezien verweerders, na volledig, ten gronde, te hebben geconcludeerd, als exceptie van niet-ontvankelijkheid, het proceduurmiddel, getrokken uit de bepaling van artikel 122 van het wetboek der burgerlijke rechtspleging opwerpen;

Aangezien het, ten onrechte is, dat de verweerder aan artikel 122 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging een karakter van openbare orde toeschrijven en beweren dat, gezien zijn bevelend karakter, deze bepaling in elken stand der zaak mag ingeroepen worden;

Aangezien het artikel 122 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging zijn reden van bestaan vindt in dezelfde principes welke er toe strekken het gezag van het rechterlijk gewijsde, te doen eerbiedigen;

Aangezien, inderdaad, artikel 122 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging voor doel heeft te verhinderen dat, zooals ter zake, een Rechtbank haar eigen vonnis dat gezag van gewijsde verkreeg, zou vernietigen of wijzigen; (Carré en Chaceau: les lois de la procédure civile p. 439 Titre VII, Des Jugements art. 122-525);

Aangezien, in burgerlijke zaken, het gezag van het rechterlijk gewijsde niet van openbare orde is (Verbreking, 9 Jan. 1919, Pas. I, 52; 1 Maart 1923; Pas. I, 213; 22 Dec. 1923, Pas. 1925, I, 84); dat, bijgevolg artikel 122 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging, dat, op dezelfde principes berust, evenmin de openbare orde aanbelangt;

Aangezien de proceduurmiddelen van niet-ontvankelijkheid en welk geen karakter van openbare orde bezitten, in 't algemeen in limine litis moeten opgeworpen worden, tenzij er dienaangaande voorbehoud gemaakt werd;

Aangezien de besluiten, ten gronde, door den pleitbezorger van de verweerders, op 20 November 1935 aan den pleitbezorger van den eischer beteekend werden onder voorbehoud van alle rechten en zonder eenige schadelijke erkenning;

Aangezien, in dit voorbehoud, dient begrepen, het recht om na de besluiten, ten gronde genomen, het proceduurmiddel voorzien bij artikel 122 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging op te werpen;

Aangezien dit middel, waarop om bovengemelde redenen, dient ingegaan, de Rechtbank belet termijnen toe te staan voor de uitvoering van haar eindvon-

nis, uitgesproken in openbare handelszitting van 9 October 1935; dat, bijgevolg, de gepastheid van den gevraagden maatregel niet dient onderzocht;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, alle verdere of tegenstrijdige besluiten afwijzende, verworpt den eisch, als niet ontvankelijk en veroordeelt den eischer tot de gedingskosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

28 Februari 1936.

Voorzitter : Mr Matthys.

O. M. : Mr Vercauteren.

Pleiters : Mrs Muylaert en De Backer.

AANSPRAKELIJKHEID. — QUASI-DELICT. — ART. 1382. — SCHENDING INTEGRITEIT VAN EEN PERSOON. — FOUT OP ZICHZELF. — DADER MOET BEWIJZEN DAT TOEVAL OF NALATIGHEID VAN BENADEELDE.

- I. Wanneer iemand rechtstreeks door zijne handeling de integriteit van een ander persoon schendt pleegt hij eene onrechtmatige daad en tevens eene fout waarvan hij luidens art. 1382 van het Burgerlijk Wetboek de schadelijke gevolgen moet herstellen.
- II. De persoon rechtstreeks door dergelijke onrechtmatige handeling gekrenkt moet niet bewijzen dat het geleden nadeel voortvloeit uit eenige nalatigheid of onvoorzichtigheid vanwege den dader.
- III. Deze laatste — om het onrechtmatig karakter dier schending en bijgevolg zijne verantwoordelijkheid weg te nemen — moet het bewijs leveren dat die schending te wijten is aan een toeval, een geval van overmacht daarin begrepen de nalatigheid van den benadeelden persoon zelf.

Moerman t/ Weinstock.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluitse-

len ;

Gezien de processtukken ;

Overwegende dat op 3 Oogst 1934, rond 6 u. 30 des namiddags, aanlegger te Aalst op de Parklaan — komende uit de richting van de Geeraardsbergschestraat — van zijn motorrijwiel is gevallen, aldus zijn rechter been brak en eene werkonbekwaamheid onderging, die, volgens het slachtoffer, thans nog voortduurt; dat aanlegger Moerman verweerder Weinstock aansprakelijk stelt voor dit verkeersongeval en uit dien hoofde eene schadevergoeding, groot 181.020 frank vordert, onder voorbehoud van alle rechten voor de toekomst ;

Overwegende dat aanlegger Moerman beweert dat de autogeleider Weinstock — verweerder inzake — hem heeft aangereden op 't oogenblik dat hij hem voorbijstak; dat aanlegger bovendien aan verweerder eene driedubbele fout verwijt, te weten : 1) langs den rechterkant te hebben voorbijgestoken ; 2) zelfs zijnen rit op 't oogenblik der botsing niet te hebben vertraagd en slechts te zijn blijven staan als wan-

neer hij ongeveer 200 meter verder gereden was; 3) niet getrompt te hebben;

Overwegende dat op het oogenblik van het ongeval de heer adjunkt Politie-Kommissaris Schollaert van Aalst toevallig ter plaatse aanwezig was; dat onmiddellijk na het ongeval al de ooggetuigen zorgvuldig onderhoord werden door den heer Schollaert en naderhand ook door den heer Onderzoeksrechter Gerard, gelast met het strafrechterlijk onderzoek waaraan kwestieus ongeval aanleiding gaf; dat de Rechtbank over voldoende gegevens beschikt om in kennis van zaken over den eisch uitspraak te doen en elk verder getuigenverhoor dienaangaande dan ook noodeloos voorkomt;

Overwegende dat door het strafrechterlijk onderzoek ten genoee van rechte is bewezen: 1) dat de auto Weinstok en de moto Moerman in dezelfde richting reden en wel de auto achter het motorrijwiel dat nagenoeg het midden der Parklaan bereed; 2) dat het dien dag droog weder was en het motorrijwiel met zeer gematigde snelheid reed; 3) dat op een gegeven oogenblik de auto 't motorrijwiel heeft voorbijgestoken en dat op datzelfde oogenblik de motorrijder met geweld naar den linkerkant der baan — richting Brussel — werd geslingerd en onder zijn moto ten gronde viel;

Overwegende dat — alhoewel geen enkele ooggetuige tijdens het onderzoek verklaard heeft werkelijk gezien te hebben dat de auto Weinstok en de moto Moerman malkander aangereiden hebben — men uit bovengemelde daadzaken toch met zekerheid afleiden moet dat de auto Weinstok verweerder Moerman in het voorbijsteken wel moet geraakt hebben en aldus aanleggers val heeft veroorzaakt;

Overwegende dat verweerder Weinstok aldus door zijne daad *rechtstreeks en onmiddellijk* de integriteit van aanleggers persoon heeft beschadigd;

Overwegende dat de wet aan eenieder de strenge verplichting oplegt op geener wijze de integriteit van eens anders persoon te schenden derwijze dat de daad, welke die integriteit *rechtstreeks* schendt, onrechtmatig is en bijgevolg normaal op zich zelf de schuld uitmaakt waarvan — naar luid van art. 1382 B. W. — de dader de schadelijke gevolgen moet herstellen;

Overwegende dat daaruit volgt dat deze — welke herstel vordert van schade hem rechtstreeks door schending der integriteit van zijn persoon toegebracht — niet moet bewijzen dat het geleden nadeel voortspruit uit eenige nalatigheid of onvoorzichtigheid vanwege den dader, maar wel integendeel dat het aan dezen laatste behoort — om het onrechtmatig karakter dier schending uit te wisschen en zijne verantwoordelijkheid geheel of ten deele weg te ruimen — te bewijzen dat die schadelijke daad geheel of ten deele in oorzakelijk verband staat met eenig toeval of geval van overmacht daarin begrepen de nalatigheid van den benadeelde zelf; (Zie Nota van den Heer Procureur-Generaal Leclercq, Pas. 1932-1-200 en volgende; zie vonnis Rechtbank Dendermonde, dd. 29 October 1932, Pas. 1933-III-113);

Overwegende dat verweerder, wel is waar, beticht van: 1) zijn voertuig bestuurd te hebben met eene snelheid en op eene wijze gevaarlijk voor het publiek en hinderend voor het verkeer; 2) bij het voorbijsteken verzuimd te hebben de linkerzijde te nemen; 3) verzuimd te hebben stil te staan gedurende den

tijd van noode om de opgelegde politie- of toezichtsmaatregelen te vervullen uit hoofde dier overtredingen, definitief vrijgesproken werd; dat die vrijspraak — welke thans «erga omnes» kracht van gewijsde heeft verkregen — nochtans niet bewijst dat het leed door aanlegger opgelopen geheel of ten deele in oorzakelijk verband staat met eenig toeval of geval van overmacht of eenige nalatigheid van Moerman zelf;

Overwegende dat men nochtans uit het strafrechterlijk onderzoek afleiden moet dat de motocyclist Moerman nagenoeg het midden der Parklaan te Aalst bereed; dat aanlegger aldus ongetwijfeld ook eene nalatigheid heeft begaan met op dien weg van druk verkeer — alwaar gestadig voertuigen malkander kruisen en voorbijsteken — niet goed den rechterkant der baan te houden (art. 1 K. B. 1 Juni 1931);

Overwegende dat aldus de verantwoordelijkheid van kwestieus ongeval tusschen aanlegger en verweerder hoeft verdeeld te worden; dat, in billijkheid, aanlegger één derde en verweerder de overige twee derden der verantwoordelijkheid moeten dragen;

Overwegende dat de verdere behandeling der zaak naar eene latere terechtzitting moet verschoven worden ten einde aan partijen toe te laten nopens het bedrag der schadevergoeding besluitselen te wisselen;

Om deze redenen, de Rechtbank:

Kamer van den alleenrechtsprekenden Rechter in burgerlijke zaken; gehoord den heer Vercauteren, substituut-Procureur des Konings in zijn advies, alle tegenstrijdige besluitselen verwerpende en akte verleende aan aanlegger hiervan dat hij alle voorbehoud maakt voor de toekomst voor wat de verdere gevolgen van 't ongeval betreft;

Zegt voor recht dat verweerder ten beloope van de twee derden — het overige derde der verantwoordelijkheid zijnde ten laste van aanlegger — verantwoordelijk is over de schadelijke gevolgen van het ongeval op 3 Oogst 1934 door eischer opgelopen;

Verschuift de verdere behandeling der zaak naar de terechtzitting van 3 Juli 1936.

Kosten voorbehouden.

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE (zetelende in beroep)

22 Februari 1936.

Voorzitter: Mr Soenen.

Rechters: MMrs Kervyn en De Schrevel.

O. M.: Mr de la Kethulle.

Pleiter: Mr A. Samyn.

UITHANGBORD: BEPALING

Een uithangbord is een aanwijzing, aan een gevel vastgemaakt, om den aard van een handel- of eennijverheid, een naam of een firma te doen kennen. Een reeks planken, waarop aanplakbrieven vastgehecht worden, kunnen niet beschouwd worden als een uithangbord.

O. M. t/ Demonie.

Overwegende dat art. 19 van het politiereglement van 26 April 1934, der gemeente Jabbeke, van niets anders spreekt dan van «uithangborden, en er diensvolgens dient den zin van dit woord te bepalen;

Aangezien «uithangbord» overeenstemt met het Fransch woord «enseigne» en dit laatste, volgens woordenboek, eene aanwijzing beduidt aan een gevel vastgemaakt, om den aard van een handel of eene nijverheid, een naam, of eene firma te doen kennen;

Aangezien het vast staat dat betichte enkelijk eene plank aan zijne ingangpoort heeft vastgenageld, waarop hij aanplakbrieven vasthecht om dansfeesten enz., aan te kondigen;

Dat het hier diensvolgens niet gaat over een «uithangbord»;

..... (vrijspraak).

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT

28 November 1935.

Voorzitter : M. De Sloovere.

Rechters : HH. Reychter en de Lanier.

Op. Min. : M. Vanhoudt.

Pleiter : Mer Vaerendonck.

VERVALSCHING VAN EETWAREN. — TOEVOEGING VAN WATER IN BOTER. — ART. 500 S. W. EN ART. 6 EN 8 VAN HET K. B. VAN 20 OCTOBER 1903 GENOMEN IN UITVOERING DER WET VAN 4 OOGST 1890.

Vervalsching van eetwaren in den zin van art. 500 S. W., kan geschieden door opzettelijke verarming van de stof, hetzij door toevoeging van stoffen van minder hoedanigheid, hetzij door het ontnemen van een belangrijk produkt.

De toevoeging van water in boter met bedrieglijk inzicht maakt dus de vervalsching uit door art. 500 S. W. voorzien niettegenstaande de beschikking van het K. B. van 20 October 1903 (art. 6 en 8) welke eene zekere hoeveelheid vreemde bestanddeelen in de boter toelaten.

Op. Min. t/ S... D. W... en F...

Vordering inzake Openbaar Ministerie tegen S., De W., F.

Vervalsching van eetwaren in den zin van artikel 500 van het Strafwetboek kan onder meer geschieden door opzettelijke verarming van de stof die in haar natuurlijken toestand moet geleverd, hetzij door toevoeging van stoffen van minder hoedanigheid (toevoeging van water in melk of boter), hetzij door het ontnemen van een belangrijk bestanddeel van het product (b.v. ontroomen der melk) (Verbreking 7 April 1930. Pas 185; verslag der centrale sectie Pasinomie 1856, blz. 89; Répertoire pratique du Droit Belge, V° Falsification de denrées alimentaires n° 5 en 8).

Aangezien de toevoeging van water in boter met bedrieglijk inzicht dus insgelijks de vervalsching uitmaakt voorzien bij artikel 500 van het Strafwetboek en dit niettegenstaande de beschikkingen der Koninklijke Besluiten (namelijk K. B. 20 October 1903, art. 6 en 8) genomen in uitvoering der wet van 4 Oogst 1890, welke een zekere hoeveelheid vreemde bestand-

deelen in de boter toelaten of welke later met een gegeven hoeveelheid water als schadelijk verklaren. (Verbr. 27 Maart 1911. Pas I 192; Répertoire pratique du Droit Belge V° Falsification de denrées alimentaires n° 11). Op te merken valt overigens dat de strafbepalingen van gezegde Koninklijke Besluiten en namelijk artikel 8 K. B. 20 October 1903 uitdrukkelijk vermelden *onverminderd de straffen van het wetboek.*

Eindelijk bij de bespreking der wet van 12 Oogst 1903, betreffende repressie van het bedrog in den boterhandel bij middel van margarine, verklaarde de Minister van Landbouw in de Kamer der Volksvertegenwoordigers, zonder het minste verzet noch tegenspraak : «het feit water bij de boter te voegen en zelfs het feit een overdreven hoeveelheid water bij de boter tijdens de voorbereiding, zijn bedrieglerijen welke onder toepassing van het Strafwetboek vallen».

(Répertoire pratique du Droit Belge loco citato n° 11).

Aangezien de derde betichte een zulkdanige vervalsching gepleegd heeft, (feit A).

Aangezien de eerste en de tweede betichten deze vervalschte boter verkocht hebben wetend dat zij vervalscht was; dat spruit uti de verklaringen afgelegd doro den verbalisant dat iedereen en dus a fortiori boterhandelaars, zich van de overdreven toevoeging van water moest rekenschap geven; dat feit B dus ook moet weerhouden worden ten laste van de eerste en tweede betichten.

Aangezien feit C (verkoop van bedorven waren 561 van het Strafwetboek) dient weerhouden; dat het rechtmatig zou wezen in specie de maximumstraf toe te passen, zijnde 20 fr. boete en 5 dagen gevang, in acht nemend de hoeveelheid van bedorven boter, zijnde van Argentijnsche oorsprong, meer dan één jaar oud zijnde en den uiterst gevorderden staat van bederf, welke een groot gevaar daarstelt voor de openbare gezondheid.

Gent, den 18 November 1935.

De Procureur des Konings,
(get.) J. Vanhoudt.

Betichting : a) boter tot voeding dienstig, en bestemd om verkocht te worden of gesleten, te hebben vervalscht of doen vervalschen;

b) deze boter te hebben verkocht, gesleten of te koop gesteld wetende dat de zelfde vervalscht was;

c) eetwaren levens- of voedingsmiddelen van welken aard ook, welke beschadigd zijn of bedorven, verkocht te hebben of gesleten of te koop gesteld; te Gent of elders in het arrondissement Gent, loop van Februari, Maart, April 1935.

Gehoord de verklaringen onder eed der getuigen;

Overwegende dat de toevoeging van water in boter met bedrieglijk inzicht, de vervalsching uitmaakt voorzien bij artikel 500 van S.W.B., (Zie arrest van Verbreking 27 Maart 1911, Pas I, bl. 192);

Overwegende dat feit a. ten laste gelegd van de twee eerste betichten, niet ten genoegen van rechte is bewezen;

Dat het overige der betichting ten laste van de drie betichten is bewezen;

Overwegende dat feit c. samenhangend is met feiten a. en b.;

Overwegende dat de feiten a. en b. gepleegd door de derde betichte het uitwerksel zijn geweest van een en het zelfde misdadig voornemen;

Om deze redenen :

Gezien de volgende artikels 500, 1 en 2, 561 2°, (art. 5 wet 4 Aug. 1890) 59; van het Wetboek van Strafrecht; 194 van het etboek van Strafvordering ter terechtzitting door den heer Voorzitter aangeduid;

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak;

Verwijst de eerste : b. in een gevangzitting van 15 dagen en in een geldboete van 100 frank;

c. in een geldboete van 20 frank;

De tweede : b. in een geldboete van 100 frank; c. in een geldboete van 20 frank;

De derde : a. en b. in een geldboete van 100 fr.; c. in een geldboete van 20 frank.

Gezien art. 176, wet van 2 Januari 1926; 37, 38 wet van 8 Juni 1926; 1 K. B. van 15 Juni 1926; wet van 27 December 1928;

Verhoogt deze boete met 60 opdecemen, zoodat zij gebracht wordt op : 700 fr., voor elke boete van 100 frank; 140 fr. voor elke boete van 20 fr.;

Verwijst de 3 betichten elk in een derde der gerechtskosten ten voordeele van den Staat, begroot voor het geheel op 455,01 frank;

Beveelt dat bij gebrek aan betaling der boeten binnen den tijd bepaald bij art. 40 van het Strafwetboek, deze zullen mogen vervangen worden door eene gevangenisstraf van 1 maand voor elke boete van 700 fr.; 3 dagen voor elke boete van 140 fr.;

Ontslaat de 1e en 2e betichte van de vervolging voor 't overige der betichting;

Overwegende dat de gevangenisstraf tegen de 3e betichte uitgesproken de 6 maanden niet overtreft; dat de betichte voorgaandelijk nooit boetstraffelijk veroordeeld werd wegens misdaad of wanbedrijf; dat men mag hopen dat hij zich aan dergelijke misdrijven niet meer zal schuldig maken; gezien art 9 van de wet van 31 Mei 1888;

De Rechtbank beveelt dat het onderhavig vonnis niet zal uitgevoerd worden, uitgenomen voor de kosten, voor wat hem aangaat indien de betichte, gedurende een termijn van 5 jaar te rekenen van heden, niet verwezen wordt uit hoofde van misdaad of wanbedrijf;

Belast het Openbaar Ministerie met de ten uitvoerlegging van onderhavig vonnis;

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

9e Kamer. — 1 Februari 1936.

Voorzitter : M. Delvaux.

Rechts : MM. Paës en Opsomer.

STRAFVORDERING. — RECHTSTREEKSCH DAGING. — TEGENEISCH. — ONBEVOEGDHEID.

Wanneer op een rechtstreeksche daging, de rechtbank zich onbevoegd verklaart om te kennen over den eisch der burgerlijke partij, moet zij zich eveneens onbevoegd verklaren om te kennen over de vraag tot schadevergoeding wegens tergend en roekeloos proces ingespannen door de rechtstreeksch gedaagde en gesteund op de art. 191, 212 en 159 Wetb. van Strafrechtspleging.

Deze bepalingen immers bevatten uitzonderlijke voorschriften die niet vatbaar zijn voor uitbreiding.

Hullebroeck t/ Monet.

Aangezien de boetstraffelijke rechtbank onbevoegd is «ratione materiae» om over de door de burgerlijke partij ingeleide betwisting te vonnissen;

Aangezien de rechtbank eveneens onbevoegd is om de vordering te beslechten door de rechtstreeksch gedaagde partij ingeleid tegen de burgerlijke partij bij wijze van tegeneisch wegens tergende en roekeloze rechtspleging;

Aangezien inderdaad dergelijke vraag van schadevergoeding van burgerlijken aard is en de beslechting ervan door de boetstraffelijke rechtbank slechts toegelaten wordt door eene uitzonderlijke bepaling, welke in engen zin dient uitgelegd te worden;

Aangezien bijgevolg eene vraag om schadevergoeding gesteund op de artikelen 191, 212 en 159 van het wetboek van strafrechtspleging slechts dan mogelijk is, wanneer de betichte buiten zake gesteld wordt of vrijgesproken, en dit in den eigenlijken zin van 't woord; dat geene uitbreiding mag gedaan worden tot het geval waarin de rechtbank zich onbevoegd verklaart om op boetstraffelijk gebied betreffende de vordering te vonnissen (Van Zele, n° 162 - Sourdat, I, N° 259bis).

Om deze Redenen:

De rechtbank verklaart zich onbevoegd zoowel wat betreft de vordering ingeleid door Hullebroeck als wat betreft den tegeneisch ingeleid door Monet. Veroordeelt elk der partijen tot zijne kosten.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE HASSELT

9 November 1935.

Voorzitter : Mr Van Soest, rechter, d.d. voorzitter. Goffinet, rechter, en Willems, advocaat, bijgenomen rechter.

O. M. : Mr Glenisson, subs. proc. des Konings.

Pl. : Mrs L. Demal en Edg. Van Dessel.

VERKEER. — OVERTREDING. — SLAGEN EN VERWONDINGEN BIJ GEBREK AAN VOORZICHTIGHEID. — ZELFDE DAAD. — EEN ENKELE STRAF. OPSCHORSING VAN STRAF TEN ONRECHTE. — GEEN BEROEP VAN O. M. — ENKEL BEROEP VAN BETICHTE. — ONMOGELIJKHEID TOESTAND VAN BETICHTE TE VERZWAREN.

Wanneer een overtreiding van de wet op het verkeer het bestanddeel van gebrek aan voorzichtigheid en voorzorg, voorzien door het strafwetboek, insluit, dan moeten beide feiten aanzien worden als gepleegd door éénzelfde daad en dient slechts één straf toegepast.

Als de eerste rechter aan betichte de opschorsing der straf ten onrechte toekende, dan kan deze schorsing hem in beroep niet ontnomen worden bij ontstentenis van beroep van het O. M.

Het beroep van betichte alleen kan niet voor gevolg hebben dat zijn straf zou verzwaren.

O. M. en E. Materne t/ F. Vanhove en O. Romsée.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn in den vorm en tijd ingediend;

Overwegende dat de twee betichtingen weerhouden jegens betichte Vanhove door den eersten Rechter, bewezen zijn gebleven, dat nochtans er voor beide

feiten slechts eene straf dient toegepast, de overtreding van de wet op het verkeer het bestanddeel van gebrek aan voorzichtigheid en voorzorg, voorzien door de wet bij de eerste betichting, daarstellende, en beide feiten dus gepleegd geweest zijnde door dezelfde daad;

Overwegende dat zoo wel is waar, de eerste rechter ten onrechte de opschorsing aan betichte Vanhove toekende — deze vroeger veroordeeld geweest zijnde voor wanbedrijf — het vonnis nochtans dienaangaande, bij gebrek aan beroep van het Openbaar Ministerie, niet mag gewijzigd worden, in dien zin, dat gezegde opschorsing hem zou ontnomen worden, het enkel beroep van betichte zelf niet kunnende voor gevolg hebben, dezès door het eerste vonnis bekomen toestand te verergeren (Verb. 5 Mei 1902, Pas, 1902, I 231);

Overwegende dat de eerste Rechter de respectievelijke verantwoordelijkheden in dit ongeval juist beoordeelde en de door de Burgerlijke Partij Materne geleden schade billijk op de som van 5284 frank — bedrag dat ten andere niet betwist wordt, — bearaamde;

Gezien de hiernavolgende artikelen door den heer Voorzitter ter zitting aangeduid:

Wetboek van rechtspleging in strafzaken art. 194;

Wet 31 Mei 1888 art. 9 - Art. 1 Wet van 27 December 1928;

Wetboek van strafrecht art. 40, 418-420-85 D. K.B. 1-2-1934 2-6, Wet 1 Oogst 1899.

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank zetelende in hooger beroep inzake van enkele Politie en op tegenspraak;

Ontvangt de beroepen;

Hervormt het vonnis van den eersten Rechter en doende wat deze had moeten doen; veroordeelt betichte Vanhove wegens de te zijnen laste weerhouden overtredingen tot een enkele boete van 15 fr. gebracht op 105 frank, subsidiairlijk drie dagen gevang;

Bekrachtigt het vonnis voor het overige;

Veroordeelt betichte Vanhove tot de kosten zoowel van eersten aanleg als van beroep, deze van beroep berekend op 67,63 frank die van het eerste geding op 24.61 frank;

Verklaart Romsée, burgerlijk verantwoordelijk voor deze kosten, alsmede voor de schadevergoeding.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE TONGEREN

14 Januari 1936.

Voorzitter: Mr J. Frère, d.d. voorzitter.

Rechters: Mrs M. Albert en L. Ulrix.

O. M.: Mr Thoné, subst. v. d. Proc. des Konings.

Pl.: Mrs P. Albert, G. Meyers en Edg. Van Dessel.

SCHADEVERGOEDING. — DODELIJK ONGEVAL. — ZUSTER VAN SLACHTOFFER. — EENIGE ERFGENAAM, SAMENWONING IN EEN HUISGEZIN. — VERGOEDING VOOR LIJDEN VAN SLACHTOFFER: 7500 FRANK. — VERGOEDING VOOR MOREELE SCHADE: 5000 FRANK. — GEEN WETTELIJKE VERPLICHTING TOT ONDERHOUD. — GEEN STOFFELIJKE SCHADE.

De zuster van een persoon die het slachtoffer werd

van een doodelijk ongeval, eenige erfgenaam is van deze, altoos met hem samenwoonde en één gezin uitmaakte, heeft recht op een vergoeding van 7500 frank voor het lijden van het slachtoffer zelf (in casu gedurende 71 dagen), een vergoeding voor al de kosten en uitgaven met betrekking op de ziekte en verzorging en een vergoeding van 5000 frank voor haar eigen moreele schade. Daar het slachtoffer als broeder geen wettelijke verplichting tot onderhoud van zijn zuster heeft, kan deze geen aanspraak maken op vergoeding voor stoffelijke schade.

O. M. & M. Weetjes t/ Parren & Spitz.

Gehoord in openbare zitting, de voordracht der zaak, de aflezing van het Proces-Verbaal, de beëdigde verklaring der getuigen, het Openbaar Ministerie in zijn vordering, den betichte, en burgerlijke verantwoordelijke Spitz, in hunne verdedigingsmiddelen, voorgedragen door Mr Van Dessel, advocaat te Leuven en Mr Meyers, advocaat te Tongeren;

Gehoord Mr Albert, advocaat te Tongeren in zijne besluiten namens de burgerlijke partij; allen in de Vlaamsche taal;

Aangezien de burgerlijk verantwoordelijke Luts Maria, alhoewel behoorlijk gedagvaard, voor de Rechtbank niet verschijnt;

Overwegende dat de betichtingen tegen Parren ingeroepen bewezen zijn, doch dat de samenhangende overtreding een bestanddeel uitmaakt der hoofdbetichting, zoodat slechts eene straf dient te worden toegepast;

Overwegende dat de burgerlijke partij recht heeft op eene vergoeding voor het lijden onderstaan door haar broeder wier universeel erfgenaam zij is, krachtens testamenten waarvan inhoud niet betwist wordt; dat deze vergoeding billijk op de som van 7500 frank kan vastgesteld worden; dat zij eveneens recht heeft op de hiernavolgende sommen wegens uitgaven die het ongeval en de ziekte van haar broeder hebben medegesleept, sommen die zij daardoor in zijne successie niet heeft gevonden:

Nota kliniek:	fr. 1616.—
Vervoer Leuven:	» 278.30
Nota Dokter Heylen:	» 100.—
Herstelling kar:	» 51.30
Herstelling paardsgetuig:	» 100.—

fr. 2145.60

Overwegende dat het slachtoffer slechts de broeder was der burgerlijke partij en als dusdanig geenszins de wettelijke verplichting had haar het produkt zijner beroepsactiviteit ten goede te doen komen; dat de burgerlijke partij aldus door het ongeval geen stoffelijk voordeel werd ontnomen waarop zij gerechtigd was aanspraak te maken;

Overwegende dat haar, integendeel, eene zedelijke schadevergoeding kan toegekend worden; dat de rechtspraak aan de broeders en zusters van een slachtoffer van een ongeval een moreele schadevergoeding toekent, als er in hun hoofde bijzondere en buitengewone omstandigheden bestaan (Reg. 10 April 1922. D. 1923 1-52; Civ. 13 février 1923 D. 1923 1652; Crim. 15 décembre 1923. D. 1924 1-69; Liège 8 mai 1922, J. J. P. 1923 355; Louvain 26 février 1910. - Pas. 1911, III, 58); dat in onderhavig geval

die speciale omstandigheden te vinden zijn in het feit dat het slachtoffer en de burgerlijke partij altoos te samen geleefd hebben en hm zoo te zeggen een huisgezin vormden; dat door de ureurige en plotse-linge verdwijning van haar gezelschap, die zuster niet al-leen diep getroffen is geweest in hare genegenheid, maar ook nog al de aangenaamheden en voordeelen van een gemeenschappelijk leven verloren heeft; dat het aldus geleden nadeel billijk op de som van 5.000 frank kan geschat worden;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank uitspraak doende in openbare zit-ting, wedsprakelijk en bij verstek;

Veroordeelt beklagde aannemende ten zijne voordeele verzachtende omstandigheden getrokken uit zijn vorig goed gedrag, tot eene gevangenisstraf van vijftien dagen en eene geldboete van 26 frank verhoogd volgens de wet en gebracht op 182 frank of 8 dagen subsidiaire gevangenisstraf, met opschorsing van dezer straffen gedurende een termijn van 3 jaar;

Verwijst hem in de gerechtskosten berekend op 1.568,70 frank, inbaar bij lijfswang van 8 dagen;

Verklaart de burgerlijke vordering ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond; veroordeelt diensvolgens be-klagde aan de burgerlijke partij te betalen de som van $7500 + 2145,60 + 5.000 = 14.645,60$ frank bij wijze van schadevergoeding, met de wettelijke intres-ten sinds den dag van het ongeval en de kosten;

Verleent verstek tegen Luts Maria en verklaart haar samen met Spitz Karel, burgerlijk en solidair verantwoordelijk voor de betaling der onkosten, en vergoedingen die tegen hun aangestelde werden uit-gesproken;

Bij toepassing der artikels: 418, 420, 85, 65, 40 van het strafwetboek; 27 K.B. van 1-2-34; 1382, 1384 burgerlijk wetboek; 1, 2, 4, 5 wet 27 Juli 1871 door den heer Voorzitter aangeduid ter zitting.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 18 Juni 1935.

Voorzitter: M. Eyckmans.

Rechtsers: M.M. Van Huffelen en Doevenspeck.

Referendaris: Mr E. Van Houtte.

Pleiters: Mters Sneyers en Stell'eld.

DIENSTCONTRACT BUITEN WET 1922. — BERE-KENING TERMIJN. — « MAAND ». — DIENSTCON-TRACT. — OPZEG. — VERGADERING. — BEWIJS VAN SCHADE.

Wanneer een opzegtermijn in « maanden » werd over-eengekomen, dient dit niet verstaan te worden dat dezen termijn noodzakelijk moet gaan van den eersten tot den laatsten dag der maand, maar ge-vormd wordt door een periode gaande tusschen dezelfde kalenderdage nvan twee elkander opvol-gende maanden.

Wanneer een opzeg een dag te laat werd gegeven is de bediende in principie gemachtigd schadevergoe-ding te eischen. De bediende zal echter moeten bewijzen welke de schade is die dezen eenen dag vertraging hem heeft berokkend.

Salomon Menders t/ Imprimerie Stellfeld en Schollen.

Aangezien de eisch strekt tot betaling van 9.900.— frank voor loon en 1.600.— frank commissie, tot ver-breking der overeenkomst, aangeaan tusschen par-tijen op 30 April 1934, ten gunste van verweerder met betaling van 50.000.— frank ten titel van schade-vergoeding;

Aangezien partijen akkoord gaan om te verklaren dat tusschen hen een dienstcontract werd gesloten voor bepaalden duur van een jaar, ingaande op 30 April 1934 en telkenmale hernieuwd voor den duur van een jaar, bij gebrek aan opzeg van drie maan-den gegeven voor het einde van een loopend termijn, dat door verweerdere een einde werd gesteld aan dit contract tegen einde van een loopend termijn te zeg-gen 30 April 1935 met opzeg gegeven op 31 Januari 1935;

Aangezien aanlegger ten rechte doet opmerken dat deze opzeg laattijdig was, daar hij minder dan drie maanden op voorhand werd gegeven;

Aangezien inderdaad, alhoewel verweerdere met recht doen opmerken dat deze opzeg niet per week of per dag, maar wel per maand berekend wordt, er dient verstaan te worden dat deze maand niet hoofd-zakelijk moet gaan van den 1sten tot den laatsten dag dezer, maar gevormd wordt door eene periode gaan-de tusschen dezelfde kalenderdagen van twee elkan-der opvolgende maanden dus b.v. van den 15en tot 15en en van welk anderen dag ook tot zelfden dag van de volgende maand;

Aangezien in het litigieus geval de verbintenis is in-gegaan voor een jaar op den laatsten dag van eene maand en de opzeg dus moet gegeven worden ten laatste op den voorlaatsten dag der negende maand van een loopend termijn, zegge op 30 Januari, om volledige periode van drie maanden opzeg te bevat-ten;

Aangezien aanlegger zijnen eisch libelleerde der-wijze dat hij, ten eenen kant beweert dat de litigieuse overeenkomst voor een nieuw jaar moet behouden blijven daar de opzeg onregelmatig is en ten anderen kant de verbreking vraagt van af 30 April 1935 met schadevergoeding;

Aangezien deze verbreking niet meer dient uitge-sproken te worden vermits dus beide partijen akkoord zijn dat de overeenkomst ten einde is gekomen op 30 April 1935, en er enkel dient nagegaan te worden of zulks ten rechte of ten onrechte door verweerdere werd uitgelokt, hetgeen er op neer komt de regelma-tigheid van hunnen opzeg te onderzoeken;

Aangezien de opzeg gegeven op 31 Januari een dag te laat werd gegeven, gezien bovenstaande beschou-wingen, en aanlegger dus in principie gemachtigd is schadevergoeding te eischen wegens laattijdigen op-zeg;

Aangezien echter het blijkt uit de houding van aan-legger dat hij den gegeven opzeg had aanvaard, ver-mits hij enkel loon vergt tot 30 April, wel beweert dat een nieuw jaar is ingegaan, maar zulks echter voor de eerste maal eene maand later, na eene maand ver-lof te hebben aanvaard om het zoeken naar eene an-dere betrekking te vergemakkelijken en zonder ooit eenig aanbod te hebben gedaan zijne verplichtingen of zijn werk te blijven uitvoeren of zich ter beschik-king te stellen van zijn patroon;

Aangezien zelfs, ware zulks niet aangenomen, dan nog blijft de schade door aanlegger geleden te beta-

len, en dient er gezegd te worden dat rekening houdend van de bestanddeelen der zaak, een enkelen dag laattijdigheid in den opzeg geen schade kan berokkend hebben aan aanlegger;

Aangezien voor wat het loon betreft, geëischt tot op 29 April, dit verschuldigd blijft door verweerders, vermits zij erkennen opzeg te hebben gegeven enkel tegen 30 April, zij wel beweren dat er ernstige redenen waren om aanlegger door te zenden zonder opzeg, maar niet aanduiden op welken dag deze onmiddellijke doorzending werkelijk zou gebeurd zijn, en zij deze redenen enkel schijnen aangewend te hebben om den opzeg in alle geval tegen 30 April te kunnen behouden;

Aangezien overigens de onmiddellijke doorzending in zooverre zij werkelijk zou bestaan, enkel kan verrechtvaardigd worden door feiten aan aanlegger bekend gemaakt binnen de drie dagen na de doorzending en aangaande deze bekendmaking evenmin bewijs of aanbod van bewijs wordt gedaan;

Aangezien het bedrag door aanlegger gesteld, niet betwist wordt verweerders wel beweren dat aanlegger sommen heeft geïnd welke met hen nog moeten afgerekend worden, maar geene betaling eischen van deze bedragen zoodat er in het litigieus geding geen rekening kon van gehouden worden;

Om deze redenen,

Veroordeelt de Rechtbank verweerders solidairlijk te betalen aan aanlegger de som van 9.900.— frank, voor loon van af 9 Februari 1935 tot 29 April 1935, en 1.600.— frank commissie op zakencijfer, te rekenen van af 5 Januari 1935 tot 29 April 1935, met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Verklaart het overige van den eisch van aanlegger ongegrond, en wijst hem af voor dit gedeelte.

VERDEGERECHT TE ST JANS MOLENBEEK

18 Februari 1936.

Vrederechter : Mr Thiry.

Pleiters : Mrs Flagey en De Keersmaeker.

VERZEKERING. - VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ IN KENNENLIJKE STAAT VAN ONVERMOGEN. — PREMIES NIET MEER VERSCHULDIGD.

Wanneer een verzekeringsmaatschappij in failliet werd verklaard of in een kennelijke staat van onvermogen verkeert, is de verzekerde niet meer verplicht de vervallen premies te betalen.

N. V. L'activité Française t/ Van Gangh.

Aangezien de eisch strekt tot betaling eener verzekeringspremie van 1808,75 frank op den 1 Juli 1935 vervallen.

Aangezien met alle recht, verweerder beweert onlast te zijn van zijne verbintenissen om reden dat aanlegster op het tijdstip van den vervalldag, niet in staat was en nu volstrekt buiten staat is het verzekerde risico te dekken; dat het inderdaad uit de bestanddeelen der zaak blijkt, dat bij vonnis op 9 Augustus 1935 uitgesproken, door de Handelsrechtbank van het Seine departement, aanlegster tot

de rechterlijke vereffening toegelaten werd en de dagteekening van de opening der werkzaamheden op den 30 Juli vastgesteld werd.

Maar aangezien dit vonnis ook uitgesproken werd door de rechtbank, uitspraak doende namelijk op een rechtsvordering tot faillietverklaring ingeleid door een schuldeischer van de maatschappij voor een bedrag van 107,578 frank, krachtens een eindarrest van het Beroepshof te Parijs, opklimmende tot den 10en Maart 1934, en recht doende bovendien, op een verzoekschrift van een tweede niet betwiste verzekerde schuldeischer voor 29.311 frank, uit hoofde van een niet vereffend ongeval sedert den 22 Januari 1935; dat er daaruit onbetwistbaar voortvloeit, dat het onvermogen van aanlegster kennelijk bestond op den vervalldag van de betwiste premie en dat ze dus moet beschouwd worden als zijnde op dat oogenblik, in een gelijkaardigen toestand als den staat van staking van betaling en dat haar krediet van danaf wankelde.

Aangezien de gevestigde rechtspraak zoo als de rechtsleer het er over eens zijn dat uit oorzaak van den aard der verzekeringszaken, men bijzonder in acht moet nemen, dat zulk contract, door den verzekerden aangegaan wordt, rekening houdend van de persoonlijkheid en de gegoedheid van den verzekerder, en bovenal dat dergelijke overeenkomst een contract van voorzorg en van goede trouw is.

Aangezien men niet kan betwisten, dat aanlegster aan zijne verzekerden, geen enkelen waarborg meer aanbiedt, vermits zij niet meer in staat was, in het begin van het jaar 1935, een geringe vergoeding, die 30.000 frank zelfs niet bereikte, te betalen, zooals het blijkt uit het verzoekschrift van den verzekerde Grosenbacher, waaraan in het vonnis van 9 Augustus 1935 herinnerd wordt, dat zulke toestand te erger is, dat de maatschappelijke zetel van aanlegster in Frankrijk gelegen is, en dat deze waarschijnlijk geene onroerende goederen op het Belgisch grondgebied bezit, hetgeen haar tot nog meer nauwgezetheid in de uitvoering van hare verbintenissen moest aanzetten.

Om deze redenen :

Verklaren wij den eisch ongegrond; wijzen de aanlegster af in hare vordering en veroordeelen ze tot de kosten.

WETGEVING

KONINKLIJK BESLUIT van 8 Maart 1936 tot wijziging van de wet van 1 Juni 1849 op de herziening van de tarieven in strafzaken.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

Luidens artikel 5 der wet van 1 Juni 1849 op de herziening van de tarieven in strafzaken en artikel 108 van het tarief in strafzaken (koninklijk besluit van 1 September 1920 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, bepalingen die op 30 Juni 1935 werden samengeschied), is de door een misdrijf benadeelde persoon die voor de strafrechtbank als burgerlijke partij optreedt, **enkel in correctionele zaken en in politiezaken** gehouden de voor de kosten der rechtspleging vermoedelijk noodige som in bewaring te geven.

Uit het feit dat de inbewaringgeving enkel in correctionele zaken en in politiezaken is geboden, moet worden

afgeleid dat de in bewaringgeving kan worden geëischt noch in crimineele zaken noch in de wegens een misdaad gedane voorafgaande opsporings en onderzoekingen, noch in den loop van de rechtspleging vóór het Hof van Assisen.

Die vrijstelling steunt op de overweging dat de bestraffing van de misdaden bij uitstek de openbare orde raakt, en dat in dergelijke zaken, het belang van de burgerlijke partij volstrekt wijkt voor het maatschappelijk belang. (Brussel, 29-10-1894, Pas. 1895, 63.)

De vervolgingen die tot « lijf- of schandstraffen » kunnen aanleiding geven zijn te gewichtig dan dat zij door het toedoen van de burgerlijke partij zouden kunnen gestuit of geschorst worden. (Faustin Hélie, « Traité d'instruction criminelle », boek II, n° 2268.)

De burgerlijke partij blijft niettemin, in crimineele zaken, tot de betaling der kosten gehouden. Inderdaad, artikel 113 van het tarief in strafzaken bepaalt dat, wanneer in crimineele zaken, ten gevolge van een beschikking of een arrest van buitenvervolginstelling, de burgerlijke partij verantwoordelijk is voor de kosten, een staat van vereffening der kosten wordt opgemaakt, dien de bevoegde rechter uitvoerbaar maakt en waarvan de griffier, met het oog op terugvordering, een afschrift uitreikt aan den ontvanger van registratie en domeinen.

Uit hoofde van den aard van het vervolgde feit, maakt de wet uitschen de burgerlijke partijen geen ander verschil dan datgene dat voorspruit uit het feit dat, in crimineele zaken, de Staat de kosten voorschiet, terwijl, in politiezaken, de burgerlijke partij tot de voorafgaande inbewaringgeving gehouden is. (Verbrek. 24-10-1895, p. 300.)

* * *

Het is buiten kijf dat, voor de benadeelde partij die zich, bij het openen van het onderzoek, burgerlijke partij stelt voor een misdrijf dat door de wet misdaad wordt genoemd, de vrijstelling van de inbewaringgeving blijft bestaan, wanneer het te voorzien is dat het misdrijf normaal zal moeten worden gecorrectionaliseerd. Immers, het misdrijf behoudt zijn crimineel karakter zolang de raadkamer geen beschikking tot correctionaliseering heeft verleend.

Van dat oogenblik af echter, wordt het misdrijf geacht « in concreto » nooit anders dan als een wanbedrijf te zijn beschouwd geweest. (Vebr. 17 Mei 1838 en conclusie van procureur-generaal Mathieu-H. Leclercq, Verbr. 7 Mei 1861, Pas. 282; Verbr. 1 Februari 1926, Pas. 208.)

Tijdens het onderzoek zal dus geen inbewaringgeving kunnen worden gevorderd; wel na de correctionaliseering: op dat oogenblik immers geldt het een correctionele zaak.

Het bezwaar van het thans van kracht zijnde stelsel ligt hierin: de Staat is verplicht soms aanzienlijke bedragen voor te schieten in onderzoeken welke ingesteld worden in verband met ondoordachte of op weinig objectieve beweegredenen gegronde klachten. Hoe gemakkelijk is het immers niet voor een burgerlijke partij, die van in den beginne van de inbewaringgeving is vrijgesteld, aanleiding te geven tot een moeizaam onderzoek dat, op kosten van de Schatkist, vaak dure bemoeiingen van deskundigen medebrengt en zich dan, als het er op aankomt de voorgeschoten bedragen terug te betalen, op zijn insolventie te beroepen om er aan te ontsnappen.

Voorzeker hoort het aan den onderzoekenden magistraat, in dergelijke gevallen zijn opsporings tot de volstrekt noodige verrichtingen te beperken; men vergete echter niet dat, in sommige rechtsplegingen, bijvoorbeeld in die welke begonnen worden naar aanleiding van een klacht wegens valsheid in balansen, in de akten tot oprichting van vennootschappen, in de akten tot kapitaalsverhooging, of naar aanleiding van een klacht wegens bedriegelijke bankbreuk, de waarheid vaak slechts na langdurige onderzoeken door deskundigen aan het licht komt.

Het verbod de inbewaringgeving van het bedrag der kosten te eischen, dat te wettigen was door de overweging

dat, in crimineele zaken, het misdrijf zoo zwaar is dat het onderzoek of de vervolging niet afhankelijk kan worden gesteld van een voorafgaande inbewaringgeving met het oog op het dekken van de kosten van het rechtsgeding, komt feitelijk niet meer met de werkelijkheid overeen sedert dat sommige misdaden nooit meer naar het Hof van Assisen worden verwezen en gewoonlijk worden gecorrectionaliseerd.

Die redenen zijn het die het hierbijgaande besluit wettigen, dat wij de eer hebben aan Uwe Majesteit ter goedkeuring voor te leggen.

KONINKLIJK BESLUIT

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 1, IVbis, der wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld bij de wetten van 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan den Koning bepaalde machten worden toegekend met het oog op het economisch en financieel herstel en de vermindering van de openbare lasten;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. De eerste alinea van artikel 5 der wet van 1 Juni 1849 op de herziening der tarieven in strafzaken wordt als volgt gewijzigd:

« In crimineele zaken, wanneer het misdaden geldt die zijn voorzien bij de artikelen 196, 197 en 489, 3^e alinea, van het Wetboek van Strafrecht of bij de artikelen 207 en 208 van de bij koninklijk besluit van 30 November 1935 samengeschaalde wet op de handelsvennootschappen, alsmede in correctionele zaken of politiezaken, dient de burgerlijke partij vóór alle vervolging, enz. »

Art. 2. Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 8n Maart 1936.

PLAATSGBREK

belette ons tot hiertoe de volgende belangrijke bijdragen te publiceeren. Zij zullen in een van onze aanstaande nummers verschijnen.

G. Lammertijn. — Het eigenhandigd testament van Nederlanders in België.

J. De Weerdt. — Het Fiskaal Stelsel van de Personen-Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid.

L. B. Van den Bussche. — Arbeidsongevallen op den openbaren weg.

A. Rodenbach. — Over het noodzakelijk behoud van het ambt van pleitbezorgers.

R. Victor. — Antwoord op het voorgaande artikel.

BOND DER VLAAMSCHE RECHTSGELEERDEN

Secretariaat :

Jubelfeestlaan, 103, BRUSSEL

19^{de} RECHTSKUNDIG CONGRES

op Zaterdag 18 en Zondag 19 April 1936

DAGORDE :

Zaterdag 18 April, 15 uur

A. AFDEELING STRAFRECHT. Voorzitter Prof. Mr R. VICTOR.

Correctionele zittingzaal van het
Hof van Beroep, lokaal nummer 52.*„Vijf jaar toepassing van en critische beschouwingen over de wet tot bescherming der maatschappij”*

preadviseurs Prof. Mr FERNAND COLLIN, hoogleeraar te Leuven

Mr A. BEKAERT, Secretaris van het Kabinet van den heer Minister van
Justitie.

B. AFDEELING BURGERLIJK RECHT. Voorzitter Prof. Mr. E. VAN DIEVOET.

Burgerlijke zittingzaal van het
Hof van Beroep, lokaal Nr 581^o) *„De uitzet aan de kinderen door de ouders”*.

Prof. Mr VAN HEE, hoogleeraar te Leuven

2^o) *„Het eigenhandig en het besloten testament in België en in Nederland”*

Prof. Mr G. LAMMERTIJN, hoogleeraar te Gent.

3^o) *„Beschouwingen over artikel 1871 van het burgerlijk wetboek”*.

Prof. Mr. F. VAN GOETHEM, hoogleeraar te Leuven.

4^o) *„Faillissement en schuldregeling”*.

Prof. Mr R. VANDEPUTTE, hoogleeraar te Leuven.

Zondag 19 April, te 10 uur.

Zittingzaal van het Hof van Assisen, lokaal 14

Voorzitter Prof. E. VAN DIEVOET.

„De invloed van de crisis op het Privaatrecht”.

Prof. PAUL SCHOLTEN, hoogleeraar aan de Universiteit te Amsterdam.

Prof. J. VAN HOUTE, hoogleeraar te Luik.